

176123 HAWAII
 CHRO MAR 3 1971

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
 DIV. S
 GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
 NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

84 M. 3 N.

192 Highland Boulevard
 Brooklyn, N. Y. 11207

1971 M. VASARIO (FEBRUARY) 19 D.

Telefonas:
 Applegate 7-7257

Kaina 30 C.

Etninių laikraščių redaktoriai ir leidėjai su New Yorko mėru John V. Lindsay, po posėdžio įvykusio miesto rūmuose. Šiame susirinkime kalbėjo ir į klausimus atsakinėjo buvusi Miss America, Bess Myerson Grant, kurios oficialus titulas - Commissioner of Consumer Affairs. Dalyvių tarpe ir Vienybės redaktorius Jonas Valaitis.

Vatikano ir komunistų santykiai pagerėjo

Jonas Valaitis

Vatikanas ryšius gerina jau su visomis komunistinėmis valstybėmis. Surado būdų susitarti su Tarybų Sąjunga, Lenkija, Vengrija, Jugoslavija ir kitomis komunistinėmis valstybėmis.

L'Osservatore Della Domenica, Vatikano savaitraštis, kurio redaktorium yra Frederico Allestrandini, vėliausiose laidoose labai daug medžiagos pateikia apie Vatikano santykių pagerinimą su komunistiniais kraštais ir jų valdžiomis. Jis taip pat atstovauja Vatikaną, kai reikia kalbėtis su žurnalistais ir susidomėjusiais Vatikano tarptautine veikla.

Jis pareiškė: "Ryšius su Maskva palaikymas nereiškia Vatikano skatinimą pataikauti komunistui laisvuose kraštuose". Ypač galingai jis turėjo mintyje Italiją, kurioje daugiau, negu bet kurioje kitoje valstybėje Vakaruose, yra išsiplėtęs komunistas.

Bet, nežiūrint, kad Romoje gyvenantieji lietuviai dvasiškiškai artimai bendradarbiauja su Vatikano organu, apgailėtina, kad nepasistengė išsivijoti lietuvių painiūnų apie ten vykstančius labai svarbius įvykius.

Vatikanas pasirinko JAV gimusį lietuvį, Marčinkų bilijoni-

nam išdui tvarkyti, o tarptautinei politikai - arkivyskupą Agostino Casaroli.

Kas jis? Tai labai gabus mokslininkas, 56 m. amžiaus, Vatikano patartas pasirinko bažnytinę tarnybą. Jis kalbininkas. Moka: italų, prancūzų, anglų, vokiečių, ispanų, portugalių kalbas. Dabar mokosi rusiškai ir kiniškai.

Kunigu išventintas 1937 m. Vatikano paskirtas vyskupu 1964 metais, o vėliau paaugštintas arkivyskupu. Esąs labai darbštus, dirba 16 val. per dieną. Tarptautinę karjerą pradėjo sėkmingai kai užmezgė ryšius su komunistų valdomąja Jugoslavija. Tito su Popiežium santykių neturėjo per 18 metų. Kai pralaužti ledai į komunistiškąjį pasaulį pagerino santykius su Vatikanu, jų pralaužėjas užsitarnavo Vatikano užsienio reikalų ministro titulą.

LENKIJOS SANTYKIAI SU BAŽNYČIA SUNORMALINTI

Atrodo, kad tiek Vatikanui tiek Maskvos imperijos valdytojams jau seniai buvo svarbu surasti progą santykiams pagerinti.

Pavyzdžiui, Lenkijos vyriausias Vatikano "ambasadorius" Stefan Cardinal Wiszynski, per 10 metų nesikalbėjęs su Lenkijos valstybės valdytojais komu-

nistais, -- staiga, "labai šiltai" pradėjo posėdžiauti su Lenkijos ministrų pirmininku Piotr Jaroszewicz. Pasikalbėjimas paskelbtas, abiejų susitarimu: "Džiaugiamės, kad Lenkijos valdžios santykiai sunormalinti su bažnyčia."

Vatikanui Lenkija svarbi, nes yra pati didžiausia komunistų valdoma 95% katalikų tauta!

Vatikano santykiai pirmiausiai prasidėjo su Jugoslavijos vyriausybe, vėliau su Vengrija ir dar vėliau su kitomis komunistinėmis valstybėmis.

LIETUVIS SU 100 DVASIŠKIŲ

Susitarimus apvainikavo iš Romos į Maskvą 100 katalikų rinktinė dvasiškių ekskursija. Ji vyko net Tarybų Sąjungos lėktuvu tiesiog į Maskvą vėliau Leningradą ir kitas Tarybų Sąjungos vietas. Šios ekskursijos sudėtyje buvo kardinolų, arkivyskupų, vyskupų, prelatų, politiškai gerai išsilavinusių įvairių tautų, jų tarpe ir keli lietuviai, klebonų ir daktaratais apsišarvavusių tarptautinių teislių žinovų, įvairaus rango kunigų. Įdomiausia, kad šiai ekskursijai iš Romos į Maskvą vadovavo Tarybų Sąjungos televizijos ir radijo atstovas Romoje lietuvis Edvardas Juozėnas iš Vilniaus!

Ekskursija turėjo lankytis ir Vilniuje. Negalėjome -- tačiau, patikrinti, kodėl ekskursija Vilniaus nepasiekė. Vieni šaltiniai teigia, kad dėl laiko stokos, kiti, -- kad Vilniaus vyskupas Romos svečius priimti atsisakė. Dar kiti šaltiniai skelbia, kad Maskvos aukštoji vyriausybė mananti, kad dar peranksti tiesiog su Lietuvos žemesniąja dvasiškią kalbėtis Vilniuje, nes Lietuvos aukštoji dvasiškią Lietuvą pilniausiai atstovavusi Maskvoje... Prie viso kito, dar ne visos bažnyčios Lietuvoje atremontuotos.

Šia proga, Vatikano spauda džiaugiasi, kad katalikų pasaulyje per 10 metų padaugėję dešimčiai milijonų. Tuo pačiu kartu apgaili, kad kunigų skaičius per greit mažėjęs...

Dabar katalikų pasaulyje esą 526,604,110. Kunigų prieš 10 metų buvę 353, 185, o dabar tėra 1,476 mažiau.

Vatikano-Amerikos vyskupų nuosavybėje Jungtinėse Valstybėse dar yra 119 lietuviškų bažnyčių. Prieš kelis metus buvo 125.

Vatikano atstovai ir Washingtone įpareigoti santykius gerinti. Pirmiausiai kalbasi apie sutartį karui baigti ir riboti ginclavimąsi.

1886

VIENYBĖ

1971

OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. 11201.

VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava, Ann Vaivada and Jonas Valaitis. Editor: Jonas Valaitis, Managing Editor: Valerie Tysliava, Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Contributing Editors: Prane Lapiene, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. Editorial and Administrative Offices located at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Tel.: APplegate 7-7257.

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Vasario 16-ios minėjimuose mūsų kalbėtojai paleidžia srovę žodžių, kurių vieni jau daug sykių girdėti, kiti nusenę, tretį — ne į tikslą, ketvirtį oratoriškai nuskamba... Mažiausia išgirstama kas naujo, pagrindinio, duoda vilties ateičiai.

Būtų puiku, jei kas nors kaip nors atrinktų gyvą branduolį ir surašytų, tarytum, Tėve Mūsų, kaip poetas Tysliava bandė savo "paskutinio prūso" Tava Nouson.

Vis rečiau ir rečiau į Vasario 16-sios minėjimus besilanką Amerikos lietuviai tada galėtų išgirsti (ir įsijungti) į gilios prasmės ir grožio pareiškimą, kuriu buvo dr. J. Basanavičiaus pasirašytasis Vasario 16-ios Pareiškimas Vilniuje. Išklause tokio pareiškimo (ir kitų programos dalių) lietuviai, kaip po šventadienių pamokslų — išsiskirstytų į namus pilkojo gyvenimo dienoms, su viltimi, gavę įkvėpimo ir orientacijos.

* * * *

Nelengva Vasario 16-sios minėjimams sudaryti tinkamą pareiškimą.

Lietuvių draugas ir gerai mūsų stiprybę bei silpnybę pažįstas šveicarietis prof. Alfred Erich Senn, istorijos profesorius Wisconsin u-te tai pabrėžė savo veikalė The Emergence of Modern Lithuania. Sako, tiesiog neįmanoma vienu trumpu pareiškimu pasakyti Nepriklausomos Lietuvos atsiradimo priežasties.

Patys lietuviai mėgsta ypač Vasario 16-ąją minėdami sakyti, kad jie vieni, be kitų pagalbos, Lietuvai nepriklausomybę sukūrė. Lenkai ir rusai dideliu įsiskarščiavimu įrodinėja, kad ta Nepriklausoma Lietuva buvo iš "vokiečių" ar "Antantės" nenaudėliškams saviems tikslams sugalvota.

* * * *

Tikrovė margesnė negu genys ar pasaulis. Nepriklausoma Lietuva turėjo kelis gimdytojus: 1. Rusų revoliucija ir Vakarų priešiškas jėgų sąstojas įsirioglinusiems bolševikams, 2. Vokietijos sugriuvimas ir Antantės pergalė, 3. Tuomet visur keliameji tautų savęs-apsisprendimo ir demokratijos šūkiai (tai buvo "amžiaus dvasia"). 4. Pačių lietuvių tautinio sąjūdžio ryžtas ir tėvynės meilės idealai.

Vidaus ir išorės sąlygos taip narpliojosi ir veikė, kad reiktų Saliąmono galvos sumaniai ir trumpai pareiškimu tai nusakyti.

Tęsiama 3 psl.

Gimnasis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS**DĖL VASARIO 16-sios**

Vasario 16-ji — kiekvienam lietuviui brangus atminimas. Ir ne tik atminimas, bet nepriklausomybės idėjos simbolis. Deja, išėivijoje ši diena jau tapo tautinio išsigimimo rodikliu.

Vasario 16-osios proga pritinka rodyti tam tikrą dvasinį pakilimą, pasidžiaugti tautiniais ir kultūriniais laimėjimais, pamąstyti apie praeitį, dabartį ir ateitį.

Taigi, Vasario 16-ji atėjo ir praėjo, o mes jau iš anksto žinome ką daryti. Visų pirmiausia tie, kurie dedasi išėivijų visuomenės vadais, šia proga visa, ką išperi, tai tik skambius, nieko nereiškančius pasveikinimus. Gi kiekvienoje kolonijoje irgi žinome, kas būna: įprastinis, tradicija ir nusibodimu tapęs "minėjimas" su prakalba ir menine dalimi. Dėk visų "minėjimų" prakalbas į sūrmaišį ir suslėk sūrį. Ne, nieko neišėis, išsunksi vandenį, o sūrmaišyje nieko neliks!

Artinantis Vasario 16-ajai šemet veiksnų judėjimas visgi pasidarė. Deja, juda ne dėl atėittes planų, o ... dėl pinigų. Koktu.

ALtas su VLIKu susitarė, kad Vasario 16-sios aukos tik jiems vienėms teksią. LB nutarė kitaip. Vasario 16-sios žvirblis dar ant stogo, o jau jų puodai užkaišti. Reiškia, virs sriubos.

Kažkas kai kuriems mūsų veikėjams nuo seno įkalęs, kad Vasario 16-ji būtinai turi būti tik politiniams reikalams pasipinėjimo proga. Manding, politiniai reikalai prieš kitus svarbiuosius lietuvių reikalus neturi jokių pirmenybių. Ypač kad lietuviškėji politiniai reikalai atsidūrę pasibaisėtinų diletantų ir atsilikusio mentaliteto žmonėms. Pvz. imkim ALtą. Tai ką jie nuveikia, užtektų kartais tik kokio tūkstančio metinės sąmatos. Tam tikru požūriu, šio veiksnio veikla yra lietuvybei net žalinga, nes su nevertingu erzelium atitraukia išėivijos dėmesį nuo baisiai sunkiai sprendžiamų, bet iš-

sprendžiamų problemų. Nežūrint to, tik pasiskaitykite Naujienų dienraštį: kaip išradingai ten koliojasi!

Kas pamato lietuvių bažnyčias ir mokyklas, susipažįsta su spauda, su visokia menine saviveikla ir t. t.; tai net ir priešai pripažįsta, kad išėiviai lietuviai yra nuveikę nepaprastai daug, o ir dabar visokią bendriesiems reikalams pastaukojimo naštą tebeneša su apaštališku kantrumu. Bet tai niekam neduoda teisės dėšimtmečiais pinigautis už maldas į nesančius dievus.

Kaip kasmet, taip ir šemet Vasario 16-sios proga matėme aukų lapus. Amerikoje gyvenat tai įprasta. Duoti reikia. Tik duodant reikia prisiminti, kad laisvės netekusios tautos laikai sunkūs; laisvę laimėjus, teks su dar didesniu įnirtimu dirbti. Bet ir laisvės ir nelaisvės laikus įpareigoja gyventi taip, kad lietuvių tauta gyventų. Daug tūkstančių metų buvo praeities, bet nemažiau tūkstančių metų turi būti ir ateities. Vasario 16-ji yra proga apsvarstyti, ką mes turime atlikti šių amžių akivaizdoje. Kam galvoje tik pinigai, tie ir tėra "turgaus meklėrliai".

ZURNALISTAS PHIL TRACEY amerikiečių laikrašėiuose pasijuokė iš Pavergtųjų tautų ruošiamųjų dienų žmonių, pareiškančių savo mintis ir troškimus. Paminė, kad kai kurie žmonės iš savo kraštų buvę teisingai išvartyti, o kiti turėję pabėgti... Pabėgti... Pabėgusiųjų vietovėse valdžios perėmusios liaudies valdžios...

Zurnalisto mintis persispausdino National Catholic Reporter. Iš ilgy aprašymų ir diskusijų laikrašėiuose sudaro išvadą, kad prieš komunizmą pirmiau daugiausiai kovojusi bažnyčios vadovybė, dar pirm negu Tarybų S-gos Gromyko ruošėsi lankyti pas popiežių, o ypač po jo apsilankymo Vatikane, pastebė, kad Gromyko... vis dėlto... pas popiežių nevyko jam žiedą pabučiuoti...

GIMTASIS KRAŠTAS RAŠO:

Vienas seniausiųjų

„VIENYBĖI“ — 85-ERI

Jungtinėse Amerikos Valstijose, Niu Jorke, leidžiamam „Vienybės“ laikrašėiui sukanėka 85-eri metai. Toks leidinio amžius — pažymėtinasis faktas tiek JAV lietuvių, tiek apskritai mūsų nacionalinės periodikos ir kultūros istorijoje. Juo labiau, kad šio laikrašėio kelias ir jo šiuolaikiniai slinksniai turi ir aktualios dabarties reikšmės.

„Vienybės“ laikrašėiui pradžia davė 1886 m. vasario mėn. 10 d. Plymouth J. Paukstis ir A. Pajaujo išėista „Vienybės lietuvininkų“. Tokiu pavadinimu laikrašėis ėjo 1886—1921 metais. Jam iš viso, ypač iki 1905 m., būdinga buvo dažna idėjinė krypties, pagrindinių tendencijų kaita. Kai kada „Vienybės lietuvininkų“ pozicija JAV lietuvių gyvenimo ir santykių, skyrium — Lietuvos klausimais, neatitiko istorijos progreso, reikė konservatyvūs, klerikališkes pažiūras. Atskirais laikotarpiais ar klausimais laikrašėyje dominavo liberalinės, kartais demokratinės tendencijos.

Reikšmingiausi „Vienybės lietuvininkų“ istorijos momentai susiję su J. Andziulaiėio-Kalnėno (1890—1892) ir J. Maėio-Kėkšto (1900—1902) redaktorine veikla šiame laikrašėyje. Savo publicistikos raštais ir poezija jiedu buvo suteikę laikrašėiui demokratine-revoliucine kryptį, skelbdami proletariato kovos ir išėivadavimo, socializmo bei humanizmo idealus. Deja, tolesnėje raidoje tiek „Vienybės lietuvininkų“ tiek vėliau „Vienybės“ nesirėmė šiomis demokratinėmis leidinio tradicijomis.

„Vidurio“ kursas — „iš kairės ir dėsinės“ (taip pavadintas iki šiol vienas svarbiausių „Vienybės“ laikrašėio skyrių) — vedė ir gali vesti laikrašėį politini nenuoseklumą, idėjinę ekletiką, galiausiai objektyviai dargi į reakcines pozicijas. Ypač tai pastebima esminiais laiko ir dienos klausimais, visuomeninių sukrėtimų bei posūkių momentais ar šiaip sudėtingesnių situacijų ir įvykių akivaizdoje.

„Vienybės“ pradėjo

reikštis ir sveikesnis požiūris į gyvenimą, į Tarybų Lietuvą. Pastaruosius dešimt — penkiolika metų laikrašėis palaiko ir vysto kultūrinių ryšių su gimtuoju kraštu idėją ir praktiką. Jo skiltyse paskelbė nemaža tos rūšies informacijos ir kitų raštų, iš esmės objektyviai atspindinčių Tarybų Lietuvos, ypač jos kultūros, gyvenimą.

Šiuo metu „Vienybė“ leidžia V. Tysliaviėnė. Redakcijoje yra J. Valaitis, V. Širvydas, D. Jonaitienė, E. Sulaitis, o nuo 1971 m. pradžios ir P. Lapienė, J. Kreivėnas, V. Zalatorius. Norėtusi, kad „Vienybės“ kryptis į glaudesnius kultūrinius kontaktus su gimtuoju kraštu, jos objektyvesnis požiūris bei pozicija vis tvirtėtu ir būtų nuoseklesnė. Tik ryšiai su gimtuoju kraštu, su istorijos pažangos jėgomis teikia užsienio lietuvių laikrašėiui nacionalinės ir moralinės jėgos toliau gyvuoti ir vystytis.

BRONIS RAGUOTIS

LIŪDNI AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJOS PUSLAPIAI

EDVARDAS ŠULAITIS

Amerikos lietuvių istorijos ruošėjui medžiagos pasirinkti nėra kur, nes atskirų knygų šia tema nedaug tėra išėjusių. Galima jos rasti periodikoje, ypač Vienybės komplektuose, bet tai ne dėkingas darbas. Šalia Vienybės metraščių, S. Michelsono, dr. A. Margerio ir A. Ambrozės leidinių, kuriuose peržvelgiama Amerikos lietuvių veikla, įsiriškioja ir kun. M. Valadka. Jis neseniai vėl prisistatė su nauja savo knyga "Už laisvą lietuvių" — jau trečiuoju savo leidiniu.

Si jo knyga gana kuklios išvaizdos: minkštais viršeliais, šviesiai žaliu aplanku. Tačiau mus domina ne leidinio išvaizda, nes jo 409 puslapiai pilni vertingos medžiagos, kuri domina Amerikos lietuvių veiklos tyrinėtoją.

Kun. Valadka kalba apie vieną liūdniausių Amerikos lietuvių veiklos apraiškų: lietuvių įsteigtų katalikų parapijų, kapinių bei kitų katalikiškų įstaigų bei jų turto likimą. Autorius, kuris nuo šio šimtmečio pradžios plačiai seka Amerikos lietuvių religinę veiklą, pats būdamas Lietuvių Tautinės bažnyčios parapijų Lawrence, Mass. ir

Scranton, Pa. klebonu, turi ir gali daug ką papasakoti.

Knygos autorius, jos įžangoje rašo, kad medžiaga knygal paimta iš paties gyvenimo, o jos turinys — tai kasdieninio gyvenimo faktai. "Tačiau tie faktai, kokie jie bebūtų neįspūdingi, galutinėje išvadoje juk apsprendžia visą lietuvių gyvenimo eigą ir daro likiminę įtaką mūsų, tikrai turime prisipažinti, liūdną būklę", — teigia kun. M. Valadka.

112,000 BERAŠČIŲ LIETUVIŲ

Kun. M. Valadka duoda įdomių statistinių duomenų, sakydamas, jog iki 1914 metų, per 15 metų laikotarpį, Amerikoje užregistruota 252 tūkst. atėvių iš Lietuvos, kurių tarpe buvo net 112 tūkstančių beraščių. Tie vargo žmogeliai Lietuvoje klebonų buvo mokomi sąžiningai atlikti jiems užkrautąją lažą, būti klusniais darbdaviui, ponui ir, gink Dieve, nekelti balso dėl teisingesnio atlyginimo. Jie namuose iš bažnyčios sakyklų nebuvo girdėję Lietuvos vardo, ir ten evangelija buvo skaitoma lenkų kalba.

Tad lietuviai atėviai Amerikoje buvo įvairiai išnaudojami visų, o ir lietuvių kunigų, kurie save laikydami lenkais, prie lenkiškų parapijų traukė ir tuos ponų ir kunigų klausyti įpratintus beraščius tautiečius.

Tačiau čia nesinori plačiau žvelgti į visa tai, kas toje knygoje išdėstyta. Tai mūsų tautiečiai galės paskaityti tos knygos puslapiuose. Čia tik norisi atkreipti dėmesį į vieną, kitą detalę. Jų tarpe apie dr. J. Šliupą, kurio vardas Amerikos lietuvių veiklos puslapiuose, tur būt, yra ir bus plačiausiai minimas.

Vienas knygoje apie dr. J. Šliupą aprašymas man buvo nežinomas. Tai jam iškelta byla Šiaulių Apygardos teisme už dr. Šliupo brošiūrą "Tikri ir netikri šventieji", ir jis nubaustas vieno mėnesio areštu (nuo bausmės buvo atleistas) ir nuspręsta visus surastuosius tos brošiūros egzempliorius (jų rasta 2050) sunaikinti. Dėl šios bylos kun. Valadka kalbėjosi su dr. Šliupu, kuomet šis sugrižo į Ameriką. Dr. Šliupas pareiškė: "Nemaža žmonių stebėjosi, kad ši byla buvo man iškelta, bet daugumas atvirai prisipažino, jog nenori įsivelti į panašų reikalą, nes gali vėliau nukentėti ir netekti gero darbo. Tad dabar aišku kokią milžinišką įtaką turėjo kleras anais laikais Lietuvoje".

LIETUVIŲ TURTAI -- AIRIŲ VYSKUPŲ NUOSAVYBĖ

Žinoma, dabar gal dauguma pamiršo apie tas "laisves", kurios viešpatavo prieškarinėje Lietuvoje, nes tų "laisvių" vyriausieji vadai, norėdami nuo savęs nuvartyti juodas dėmes, gyvendami Amerikoje, kalba apie dabartinės Lietuvos gyventojų suvaržymus, tardymus, teisimus ir panašiai, tuo lyg ir norėdami sudaryti vaizdą, jog Nepriklausomoje Lietuvoje laisvė mėtėsi ant kiekvieno kampo.

Tačiau ne šios pastabos sudaro kun. M. Valadkos knygos esenciją, bet: lietuvių katalikų kovos už savo teises, kurios ir dabar tebevyksta, kuomet uždarinėjamos lietuvių parapijos, atimamas lietuvių sudėtasis turtais; lietuvių įsteigtose kapinėse niekinamos visame pasaulyje pripažintos laidojimo tradicijos; lietuvių įsteigtose parapijose mokyklose vaikai negali pasi-

ruošti pirmąjį komunią savo gimtąja kalba... Tai vis juodos dėmės, kurias kun. Valadka pristato skaitytojui. Jos nėra naujiena, tačiau apie jas dar ir šiandien daug kas vengia kalbėti, o kurie apie tai užsimindavo prieš 10 metų buvo krikštijami "komunistais" ir su jais taip būdavo "apsidirbama".

Nuostabu, kuomet Amerikos lietuvių katalikų spauda taip gyvai reaguoja į Lietuvoje vykdomą katalikų ir kunigų išnaudojimą, bet čia ji nesugeba pakelti teisėto balso prieš Amerikos lietuvių katalikų dvasinį ir materialinį apiplėšimą! Tai yra lyg šventvagystė, kuri Amerikos lietuvių istorijoje bus atžymėta juodomis dėmėmis, o tie asmenys kurie, matydami tą skriaudą — tylėjo ir ją visokiais netikrais pažadais dangstė, gal bus ne tik Amerikos lietuvių, bet ir istorijos pasmerkti.

Gal kun. Valadkos knyga kam nors atidarys akis? Gal ji padės vienam, kitam susimąstyti. Jeigu taip, tai jos tikslas bus atsiektas.

Baigdamas knygos įžangą, jos autorius rašo: "Kovoje už laisvą lietuvių ši knyga tegu bus tik pradžia ir tam tikra kibirkštis, kuri privalo ižiebt visuotiną, visus lietuvius apimantį pasiryžimą suprasti savo būklę, kritiškai įvertinti mūsų tautinio gyvenimo negeroves ir laisvai, nepriklausomai nuo bet kurių svetimų lietuvių širdžių dogmų, kovoje už savo būvį daryti sprendimus".

Kun. M. Valadka, UŽ LAISVĄ LIETUVIŲ. Autoriaus leidinys, Scranton, Pa. 1970 metai. Kaina 5 dol. 40c pusl., minkštais viršeliais. Gaunama pas autorių: 1743 N. Sumner Avenue, Scranton, Pa. 18508.

mes

Tęsinys iš 2 psl.

Vieni tiksliausių yra Tysliavos žodžiai:

Aš, paskutinis prūsų palikuonis,
išskeliu rankas į dangų
Ir meldžiuosi.....

Jau seniai krūtinėj tokios skausmo bangos,
Dar seniau Baltijos jūra kalba Tawa nouson.

Pamiršdami tautos tikruosius rūpesčius, mūsų intelektualai dažnai rašinėja apie dalykus, kurie jų išauklėjimui per aukšti.

Viena redakcija — šiomis dienomis pasirodžiusią religijų istorijos Vokietijoje profesoriaus A. Maceinos knygą "Bažnyčia ir Pasaulis" pavadino "reikšmingiausia iš teologijos srities."

Vienybės skaitytojams buvo pristatyta prof. Maceinos biografiija, iš kurios aišku, kad jis gal devynių amatų bado vyras. Be to, jis prisilaiko gana keistokų minčių. Pavyzdžiui, jis nusistatęs prieš katalikų išsikalbėjimus su marksistais. Tokiu būdu, tenka abejoti apie jo teologijos gilumą, prisimenant, kad Kristus apaštalams įsakė "Eikite ir skelbkite", ir net apdovanojo "šventąja dvasia" mėginančiuosius visokiomis kalbomis su visais kalbėtis...

* * * *

Ginče su kun. Celiešium dėl Prancūzo tėvo jėzuito Teilhardo (kurį mintimis prilygino dr. Šliupui!) prof. Maceina pareiškė abejojimų, ar mūsų žemėje iš tikrųjų būta augalų ir gyvūnų evoliucijos! Tokiu būdu, tenka su geru drusku žiupsniu imti jo veikalą, kuris, sakoma, "atsiliepiąs į tikroviškus, pasaulėžiūrinius, ir tikėjimiškus klausimus", atsiradusius po "prošvaistės" — Vatikano II Susirinkimo — bet dabar grąšomus "tikros audros". Prof. Maceina numato, katalikų bažnyčia skilimą tarp "pažangaus" ir "konservatyvio" sparno.

* * * *

Per du tūkstančių metų katalikų bažnyčia išgyveno visą eilę skilimų ir erezijų. Išgyvens ir prof. Maceinos pranašaujama. Kadangi bažnyčia (pagal teologiją) yra "nekintąs Kristus kūnas" ("ne iš šio pasaulio") ir sykiu "šventoji dvasia," kuri eina "į visą pasaulį" (prieš prof. Maceinos nenorą politiniais sumetimais kalbėtis su lietuviais Lietuvoje ir marksistais Europoje), tai giliai tikinčiam spėliojamas bažnyčios skilimas — nei šilta nei šalta. Jei Kristus yra bažnyčia, tai pakels ir šią prof. Maceinos skelbiamą audrą, kaip išgyveno visas kitas per du tūkstančių metų. Pagirtinas prof. Maceinos noras Kristui padėti, bet kaip tu, žmogau Dievo kelius atspėsi?

VIENYBĖ, 1971 m. vasario 19 d.

Iš Vienybės puslapių nuo 1886 m.

1890 metai

* BIRŽELIO 10 d., dėl visuotino Amerikos gyventojų surašinėjimo, Vienybė Lietuvninkų kreipiasi į lietuvius siųsti redakcijon grynai lietuvių statistiką.

* RUGPIŪČIO 6 d. V. Rutkauskas iš Ansonia apskaičiuoja, kad Amerikoje lietuvių jau esama apie 100.000.

* RUGPIŪČIO 12 d. Amerikoje skaitoma jau apie 30 lietuvių draugijų.

* RUGPIŪČIO 31 d. Lietuvių Mokslo Draugystės sumanymu, suorganizuota pirmutinė Amerikoje teatralinė kuopa. Įsirašė 13 asmenų.

* RUGSĖJO 17 d. rašo iš Argentinos, jog ten išėjo iš proto lietuvių rašytojas ir poetas, Andrius J. Vištalius.

* RUGSĖJO 24 d. Lietuvos žmonių grupė atsišaukia į amerikiečius, prašydami, kad protestuotų visam pasauliui prieš Maskvos sprespaudą Lietuvoje.

* SPALIO 1 d. Mahanoy City, Pa., įvyko Susivienijimo 5-tasis seimas. Lenkininkai tapo nugalėti; pirmininkas Butkeviče išmestas. Valdyon įėjo: prezidentas — kun. A. Burba; sekretorius — M. Vilkauskas; izdi-

ninkas — S. Paukštis. Išde — \$218.46. Deleгатų buvo 13.

Lenkininkai, su Bačkausku ir Butkeviče suorganizavo kitą "susivienijimą", kuris vėliau išnyko.

* SPALIO 8 d. "V. L." išmeta iš laikraščio dvasišką "aprobatą" kun. Juodišų, atsižymėjusių būriais darbais.

* SPALIO 15 d. "V. L." telpa nauja pagerinta Susivienijimo konstitucija; išmestas straipsnis, liepiantis remti ir lenkų "Związką".

1891 metai

* SAUSIO 20 d. "V. L." konstatuoja: "Didžiausia nelaimė mūsų išeivijų tautiškojo gyvenimo yra bažnytiniai vaidai. Nėra pas mus tokios parapijos, kurioje nebūtų įvykę bariniai, o ne kartą ir kruvinos muštynės. Šalintis vaidų vis dėl pragobusių ant pinigų, kunigų".

* VASARIO 3 d. "V. L." sako jau laikas pakelti klausimą įsteigti Amerikoje anglų kalba laikraštuką aiškinantį pasauliui Lietuvos skriaudas, bet inteligentai (Lietuvos) to neparėmę.

* KOVO 29 d. Jonas Šliupas užbaigė Baltimorėje gydytojaus mokslą ir gavęs daktaro diplomą, apsigyveno Wilkes-Barre, Pa.

LIETUVIAI PASAULYJE

Milda Lenkauskienė, PLB v-bos jaunimo reikalams vicepirmininkė, su savo vyru, kovo 7 išskrenda į Australiją, kur susitiks su naująja Bendruomenės vadovybe; kovo 8-11 bus Auckland, N. Zelandijoje.

Lietuvių knygų leidyklos prašomos sayo 1970 m. išleistųjų knygų po 5 kopijas siųsti Lietuvių rašytojų draugijai, adresu: P. Gaučys, 3222 W. Marquette, Chicago, Ill. 60629. Lietuvių Fondo atstovas dr. Kazys Ambrozaitis, rašytojų 8-gos nariai -- Algirdas T. Antanaitis, Anatolijus Kalrys, V. Ramonas, Povilas Gaučys -- geriausios literatūrinės knygos leidėjams suteiks premiją \$1,000.

Liublino universitetą kalmynystėje įrengiamas dvarelis su namuku, kuriame gimė kovotojas už JAV laisvę Tadas Kosciūška. Tilps likę Kosciuskos laišakai, rūbai ir kitos muziejinės vertybės. Darbai bus baigti už 2 metų.

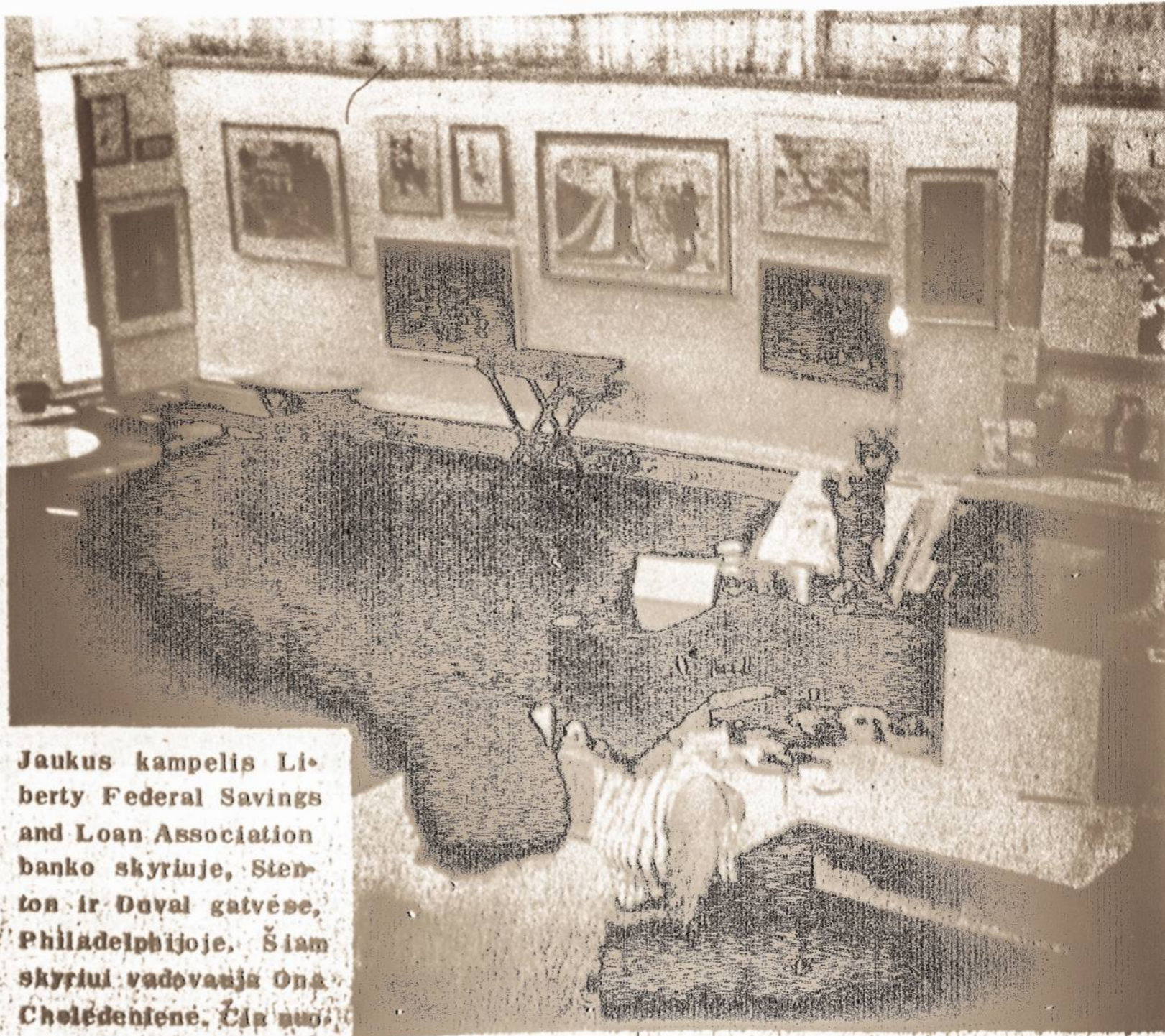
Virgilijus Noreika, Akademino operos ir baleto bei teatro solistas, Lietuvos liaudies artistas su žmona Žaneta išvyko gastroluoti į Maskvą, paskui vyksta į Vokietiją. Gastroluos Berlyno ir kitų miestų operose, teatruose, Dainuos koncertuose ir per Rytų Berlyno televiziją.

Valdas Adamkus skaitė paskaitą tema: Federalinė JAV valdžia ekologinių problemų sprendimė; Riverdale Recreation Center, Maryland. Paskaitą ruošė Washingtono Lietuvių technikos ir gamtos mokslų draugija.

Lito bendrovė Montralyje apiplėšė trys ginkluoti vyrai. Jie įsiveržė į Lito patalpą vasario 12 d. apie 7 val. vak. Tarnautojas G. Montviliene ir D. Jurkų užrakino rūbinėje ir pagrobė kasoje esančius pinigus. Vagystę tyrinėja policija.

Melbourn, Australijos. Anšros teatras pastatė Antano Škėmės veikialą "Sv. Kazimieras". Režisavo Gyltė. Mūsų Paangė laikraštis rašo, jog veikialas turės peršunkus ir pergilus sėgėję teatralų grupelį statyti.

Elzbieta Zigmantienė gyvenanti Brazilijoje, sulaukė 100 metų amžiaus. Ji kilusi iš Marijampolės. Gimtadienio proga ją aplankė lietuvių laikraščių atstovai.

Jaukus kampelis Liberty Federal Savings and Loan Association banko skyriuje, Stenton ir Duval gatvėse, Philadelphijoje. Šiam skyriui vadovauja Ona Choleidenė. Čia suolat vyksta dailininkų parodos ir bankas tapo šio rajono kultūrinis centras. Š. m. vasario mėn. pirmąs Liberty Federal banko skyrius pasitruo 13 metų sukaktį.

Taip atrodo pirmasis Liberty Federal banko skyrius Stenton ir Duval gatvėse, Philadelphijoje.

Ekskursijos į Lietuvą

American Travel Service, vadovaujamas Walter Rask-Rasčiausko, organizuoja 1971 metų vasarą net 6 turistines grupes. Walter Rask jau 10 metų sėkmingai vadovauja lietuvių grupėms be jokių nesklandumų.

Atlanto pakraštyje, New Yorke, Bostone ir Philadelphijoje gyvenantieji lietuviai turi pasirinkimą net 4 grupių, prie kurių jie gali prisijungti New Yorke arba Montrealyje. Visos ekskursijos sustoja poilsui Romoje ir apžiūri gražųjį miestą per keletą dienų.

TRIJŲ SAVAIČIŲ EKSKURSIJOS

Gegužės mėn. 27 d. iš New Yorke	\$780.00	asmeniui (dviese kambaryje)
Liepos " 19 " " " " " "	861.00	" " " " " "
Liepos " 26 " " Montrealio	897.00	" " " " " "
Rugpjūčio " 9 " " " " " "	856.00	" " " " " "

Norintieji užsisakyti atskirą kambarį moka \$75.00 daugiau.

Liepos mėn. 26 dienos ekskursija sustoja ne tik Romoje, bet ir Leningrade apžiūrėti šį seną ir garsų miestą.

Kainos įskaito: kelionę, pilną maistą, viešbučius, ekskursijas miestų apžiūrėjimui, transportaciją iš aerodromo į viešbučius ir atgal. Visos grupės turės patyrusius vadovus, kurie kelionėje rūpinsis visais reikalais.

Lietuvoje viešės net 11 dienų
(Vilniuje, Druskininkuose, Kaune ir Trakuose)

Norintieji prisijungti prašomi registruotis, nes dalyvių skaičius ribotas. Mes sutvarkysime visus, kelionei reikalingus, dokumentus ir parūpinsime visas.

American Travel Service Bureau.

9727 SOUTH WESTERN AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60643

TELEPHONE (312) 238-9787

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į
REAL ESTATE & INSURANCE
John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

LIETUVIAI CHICAGOJE

DAIL. M. STANKŪNIENĖ, kurios darbų paroda įvyko Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, nuo sausio 16 iki 24. Ji parodė 40 savo tapybos, mozaikos ir grafikos darbų.

* **GEDIMINAS GALVA,** Lietuvos spaudos bendradarbis, prieš kurį laiką išėjo į pensiją ir dabar dar aktyviau reiškiasi Draugo ir Tėviškės Žiburių laikraščiuose.

* **CICEROJE** jau keli metai veikia Lietuvos spaudos bendrovė "Spauda", kuri platina Lietuvoje einančius laikraščius, žurnalus bei knygas. Jai vadovauja J. Kreivėnas ir J. Dainauskas. J. Kreivėnas savo darže šiam reikalui pastatė net atskirą pastatą.

Antanas Martinonis gyv. Cicero lietuvių kolegijoje, pratęsdamas Vienybės prenumeratą, per laikraščio atstovą Chicagoje, pridėjo ir \$8 auką Vienybės reikalams. Kadangi A. Martinonis gyvena iš kuklios pensijos, jo auka spaudai ypač reikšminga.

Juozas Kreivėnas jau 21-eri metai vadovauja Cicero pradinėi lit. mokyklai. Šios mokyklos tėvų komiteto pirmininku dabar yra kitas nuolatinis Vienybės bendradarbis V. Zalatorius.

Simo Kudirkos vardu Vigilant laivą pavadinti 92-ajam Kongresui pasiūlė Illinois kongresmenas Romas C. Pucinski iš 11-tojo distrikto. Tuo reikalu jis kalbėjo kongrese.

Kun. B. Sugintas, uoliausias aukų rinkėjas Chicagoje, per BALFą pasiuntė 700 dol. Vasario 16 gimn., 200 dol. saleziečiams ir 20 dol. Punsko gimnazijai.

"PAKORE KOSYGINĄ". - Lietuvių studentų sąjunga sausio 31 d. prie 8 laipsnių šalčio Chicagos miesto centre suorganizavo antitarybinę demonstraciją dėl Vytauto ir Gražinos Simokaičių nuteisimo Lietuvoje už bandymą pagrobti rusų lektuvą ir pabėgti į Švediją. Demonstracijoje dalyvavo maždaug 200 žmonių, dauguma jaunimo. Jų tarpe buvo ir latvių bei žydų atstovų. Tuo pat metu visai netoli ukrainiečiai demonstravo už savo krašto nepriklausomybę nuo rusų.

V. Zalatoriaus nuotrauka

ŠELPIA ARTIMĄ. - Neišsemiami lietuviškų darbų mecenatai daktarai P. Kisičius (su akiniais) ir F. Kamaš klausosi Cicero BALFo skyriaus vicepirminikės J. Maldeikienės pranešimo per vėjus užbaigtuves šv. Antano parapijos salėje. Buvo surinkta rekordinė 2,757 dol. suma. Visoje Amerikoje per metus surenkama maždaug 125 tūkstančiai dol.

TRUMPAI

● LB tarybos organizaciniams-administraciniams reikalams komisiją sudaro nariai: dr. Antanas Butkus, Vincentas Gruzdys, Kazys Jankūnas, Vytautas Kamantas, Bronius Nainys, dr. Antanas Navasaitis, Aleksandras Vakselis ir Kazys Žiedonis.

● Emilija Valentiniene atžymėta Chicagos Southwest News Herald už atsiėkimus savo pareigose Evangelical ligoninėje, kaip technikė laboratorijoje.

● Chicagos LB nutarė švietimo reikalams skelbti vėjų nuo kovo 15. Projektą paruošė: A. Juškevičius, J. Bertašius, M. Petraitiene. Projektas ar projektai bus tvirtinami valdybos, tada skelbiami. Aukų, žinoma, bus prašoma iš visuomenės. Kalbėtasi, kad būtų skelbiamos ir loterijos.

● Chicagos Lietuvių Operos "La Traviata" spektakliai įvyks gegužės 1 ir 8 Marrijos Aukšt. mokyklos salėje.

JAUNAS DARBAIS. - Cicero BALFo skyrius tarp kitų apdovanojo ir 80 m. amžiaus K. Deveikį už ilgametį darbą šioje organizacijoje. Deveikis Amerikos lietuvių veikloje reiškiasi nuo 1912 m. V. Zalatoriaus nuotr.

CARPENTER
CABINET MAKER
CUSTOM BUILT
CABINETS

- BOOKCASES
- ANTIQUE REPAIRING

FORMICA WORK SPECIALISTS
AUGUST VILENIŠKIS
119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIRGINIA 7-5760

HAVEN REALTY
TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE
Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, apdraudos,

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiai kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vakaro

LIETUVA PO 26 METŲ ⑧

Edvardas Šulaitis

"Atvyko jie grupelėmis ir pavieniui. Atvyko iš tolimųjų JAV, Kanados, Lotynų Amerikos šalių, o taip pat VFR (Rytų Vokietijos). Belgijos, Škotijos. Pirmiausia vėl atvyko daug senųjų išeivių, kurie gimtojo krašto nebuvo matę 40-60 metų. Jie bene geriausiai pastebėjo tuos didžiulius ekonominius ir kultūrinius pasikeitimus, įvykusius Lietuvoje ypač pokariniais tarybų valdžios metais. Tautiečiai neatsigėri mūsų naujais miestų kvartalais, tiesiog pavyzdinga, jų žodžiais tariant, švara (nė popierėlis nesivolioja gatvėse). Svečius maloniai nuteikė viešnagė gimtuosiuose kaimuose. Jų artimieji gyvena pasiturinčiai ir kultūringai ("... ir valgo nesvietiškai daug"). Basas po pievules braido tik vienas gandrai, o piemenukai — "ne basi, o su čeverykais", į didellius mokslus eina. Kas kelintas — inžinierius, girdi, agronomas, veterinorius ar kitoks daktaras", — taip aprašo užsienio lietuvių, daugumoje iš pažangiųjų tarpo, patirtus įspūdžius Lietuvoje praėjusią vasarą Kostas Valius (radijo laidų užsienio lietuviams vyr. redaktorius) kalba Vilnius savaitraštyje (1970 m. liepos 31 d.)

GAUSIOS EKSKURSIJOS

Iš tiesų, praėjusią vasarą į Lietuvą buvo ypatingai daug sugužėjusių pažangiųjų (juos daug kas pravardžiuoja komunistais ar raudonaisiais). Dabar pažangieji yra tie, kurie Amerikoje susispietę apie Vilnių ir Laisvės laikraščius, Kanadoje — apie Liaudies Balsą. Jie, kaip taisyklė, labai nekritiškai atšliepia dabartinės Lietuvos valdytojų adresu. Jie akylai seka tenykštę muziką, ir pagal jos taktą — šoka. Nežiūrint, jog kai kas drąsesnių privačiai išreiškia vienu ar kitu klausimu nepasitenkinimo, tačiau jų spauda yra šimtaprocėntiniai tarybiška. Tai, galima sakyti, yra Vil-

AMERIKOS LIETUVIŲ GRUPĖ AUTOBUSU KELIAUJA PO VILNIŲ IR APŽIURI ĮDOMESNIAŠIAS VIETAS

niaus ir kartu Maskvos pasekėjai, kai kurių vadinami — davatkos, lygiai tokios pat kaip išeivijoje turime priešingų davatkų, kuriems muzika iš Vatikano ar jų pavaldinių — vyskupų bei kardinolų Amerikoje, — užslopina jų tautinius jausmus iki tokio laipsnio, kad jie tampa tik svetimųjų pastumdėliais.

Gana daug pažangiųjų teko pažinti Lietuvoje. Teko su jais valgyti Gintaro viešbutyje, kartu autobusu važiuoti į Kauną, kartą autobusu grįžti iš Druskininkų; turėjau progos klausytis jų choristų pasirodymo Kompozitorių namuose.

Tai senyvo amžiaus žmonės (nors vienas, kitas buvo ir jaunesnis), gana išprusę, išėję ilgą gyvenimo mokyklą. Su jais apie daug ką gali visai kultūringai pasikalbėti, bet kuomet užgriebsi Lietuvos gyvenimo kritiškas temas, — pokalbis nutrūksta, lygiai kaip ir kalbant su Naujienų ar Draugo davatkomis...

Iš tiesų, sunku suprasti, kodėl jie dabar save pažangiais vadina, jeigu nori ar gali tik tiek sužinoti, kiek tarybiniai vadai jiems leidžia... Žinoma, jiems, neabejojamai, kito pasirinkimo nėra, nes pasisakę prieš vieną ar kitą tarybinę dogmą, jie netektų

to moralinio užnugario, kuris gaunamas iš dabartinės Lietuvos (materialinės paramos jie negauna).

Tačiau viena kas pažangiuosiuose pastebėta, tai jų didelė meilė Lietuvai. Šiaip jų dauguma — eiliniai žmonės, kuriems jokia politika nerūpi. Jie džiaugiasi viskuo kas gera tėvynėje, liūdi dėl to — kas bloga.

Kadangi tarp praėjusių vasarą Lietuvoje vykusių renginių — pirmoje vietoje buvo Dainų šventė, tai JAV pažangiųjų Lietuvių Meno Sąjunga, Amerikoje turinti 11 chorų, pasiuntė savo atstovus — išeivius dainoje reprezentuoti. Gaila, kad dėl nežinomų priežasčių Vilniuje tesusirinko tik 22 žmonės, daugumoje jau žilagalviai ir žilagalvės. Jų tarpe buvo ir viena jauna mergina — Daina Chalkis — Čalkitė, kuri dabar dėsto ispanų kalbą amerikiečių vidurinėje mokykloje prie New Yorko. Jos tėvai reiškėsi pažangiųjų judėjime, tai ir ji pagal juos nusekė. Nors jai, kiek teko patirti, tikrai jokia politika nerūpi, ir ji pačioje Lietuvoje ja nesidomėjo, kaip ir kiekvienas ten nuvykstantis jaunas ne pažangiųjų žmogus.

Tų pažangiųjų dainininkų Lietuvoje vadove buvo Lietuvių meno sąjungos (LMS) centro sekretorė ir New Yorko Aido choro vadovė Mildred Stenslerienė. Tai, gana gerai lietuviškai kalbanti apie 50 metų amžiaus moteris. Apie jos muzikinius sugebėjimus nebuvo progos daug patirti, nes jos "sugaudytas" choras panėšėjo į kokiame piknike traukiančių tautiečių pasirodymą. Žinoma, čia, neabejojamai, ne jos kaltė, kad pažangiųjų lietuvių judėjimas Amerikoje sensta, lygiai kaip naujieniečių-socialistų ar bažnytininkų-katalikų.

Pasiklausyti pažangiųjų dainininkų į Kompozitorių namus buvo susirinkusi visa Lietuvos muzikinė grietinėlė. Čia juos pasveikino Kompozitorių sąjungos pirm. E. Balsys ir pavaduotojas — P. Tamulitūnas. Na, ir jie čia užtraukė: dainavo lietuviškai ir angliškai, keitėsi dirigantai ir solistai. Dainavo gal pora valandų, taip kad ir atlaidžiausiam muzikos žinovui galėjo išsiderinti — girdėjimo stygos... Tačiau klausantieji buvo tiek malonūs, jog kojomis netrypė, nes svečiai iš toli, o be to — reikėjo pagerbti jų žilą plauką ir tyrą meilę Lietuvai.

Čia kaip dirigantai ir solistai pasirodė: M. Stenslerienė, B. Ramoškaitė-Mann, A. Pakalniškienė, R. Merkytė-Behmer, I. Janulienė, Estelle Bogdan, D. Murelienė, A.

Lietuvaitė dainininkė iš Worcester, Mass. - Irena Janulienė su Lietuvos Kompozitorių pirmininko pavaduotoju Petru Tamulitūnu.

LIETUVA PO 26 METŲ

Tęsinys iš 6 psl.

Young, A. Anderson. Moteriškių solistų tarpe buvo ir vienas vyras A. Daukšys-Dupša.

Gerai, kad prie šio choro dar buvo prijungta iš Belgijos atvykusi B. Gailittė-Spies, kuri ten reiškėsi kaip pusiau profesionalė solistė ir ji prisidėjo nuotakai pagerinti. Amerikiečių geriausiai pasirodė chicagietė E. Bogden, dar neseniai dainavusi Alice Stephens ansamblyje.

Šį pasirodymą filmavo Lietuvos televizija, tačiau neteko girdėti, jog joje koncertas būtų buvęs perduotas.

Lietuvoje muzikinis lygis yra toks aukštas, jog ir didelės meilės svečiams iš Amerikos viešai, tur būt, ne buvo malonu demonstruoti dalies Amerikos lietuvių, palyginti, ne aukštą dainos meną...

Po koncerto tuose pačiuose Kompozitorių namuose įvyko tarp JAV pažangiųjų dainininkų ir Lietuvos muzikinės grietinės pokalbis. Jame dalyvavo pagarsėję kompozitoriai, muzikologai ir kiti. Čia kalbėjęs New Yorko Aido choro pirmininkas Jonas Grybas pareiškė, jog "mums yra malonu atstovauti Amerikos lietuvių menines jėgas". Žinoma, nieko viešai nebuvo užsiminta apie "kitas Amerikos lietuvių meno jėgas", kurios, aišku yra žymiai kitokio lygio...

Privačiai daug kas Lietuvos muzikinio gyvenimo vadų pasiūvė pastebėjo, kad Amerikos lietuviai turi ir žymiai daugiau ką parodyti.

Atrodo, jog ne už kalnų tos dienos, kada Lietuvos lietuviai patys tai savo ausimis galės juos išgirsti. Iki šiol tik Vilniaus radijo stotis ir iš išeivių gautosios plokštelės liūdi, kad Baras, Stempuzienė, Lapinskas — tai vis muzikinės figūros, kurių nė visi pažangieji kartu paėmus neatstos.

Prie to kas pasakyta apie JAV lietuvių dainių dainos vienetus, pažangieji dainininkai užsitarauja pagarbos, kad jie, nors ir žilo plauko sulaukę, nepasiduoda nevilčiai, o vis tebedainuoja ir aktyviai tebedalyvauja lietuvių išeivijos visuomeninėje veikloje.

SKOTIJOS LIETUVIAI

Jeigu Amerikos pažangiųjų lietuvių buvau matęs prieš važiuodamas į Lietuvą, tai su kitų kraštų žmonėmis pirmą kartą susitikau tik Lietuvoje. Vienas tokių buvo Juozas Mockevičius, 80 metų amžiaus iš Skotijos, kuris į Lietuvą nuvyko kartu su savo dukra — Elena Martin-Vyšniauskiene ir 17 m. amžiaus anukė Ellyn. Taigi, į Lietuvą nuvažiavo net 3 kartos vienu kartu.

J. Mockevičius Lietuvą paliko 1911, visą laiką gyvena Skotijoje. Jis buvo vienas steigėjų Skotijos lietuvių darbininkų draugijos, kuri veikia nuo 1931 m. 1965 m. jis su kitais įsteigė Skotijoje gimusiųjų lietuvių ir skotų socialistinį klubą, kurio tikslas — supažindinti skotus su Tarybų Sąjunga ir jos žmonėmis. Įdomu, kad toks senas žmogus gana gyvas ir aktyvus! Tas charakteringą ir kitų vietovių pažangiesiems.

Jo dukra Elena — simpatinga moteris, gal kokios 48 m. amžiaus (tokio amžiaus moterų metų juk neklaus!). Gimusi svetur, bet gerai lietuviškai kalba, tačiau jaučiasi jos skotiškas akcentas; kai kalba angliškai —, tai jau tikrai suprasi, kad kalba Didžiosios Britanijos atstovė. Nuo 1962 m. ji vieši Lietuvoje jau trečią kartą, jos dukrelė antrą, — (prieš 3 metus jaunoji Ellyn stovyklavo jaunimo stovykloje Nemenčinėje). Ši jaunuolė lietuviškai nekalba, nors šiek tiek supranta. Tad ji

DAINŲ ŠVENTEJE VILNIUJE DAINAVO IR MAŽIEJI.

daugiau bendravo su ne lietuviais ir su chicagietės Mildred Fribergienės sūnumi, atvykusiu iš Švedijos (šis jaunuolis ten studijuoja universitete).

DR. A. MARGERIS IR KITI

Vilniuje trumpai teko sutikti ir buvusį chicagietį — dr. Algirdą Margerį, kuris buvo atėjęs į Gintaro viešbutį pasimatyti su kai kuriais turistais iš Chicagos. Kai užkalbinau, pradžioje nepažino, nors Chicagoje buvome susitikę kokius 4 kartus. Tačiau vėliau prisiminė ir paklausė — kaip aš nebijęs lankytis Lietuvoje ir ar už tai manęs "vaduotojai" nepakarsią... Teko buvusį žymų Amerikos senosios kartos lietuvių veikėją nuraminti, kad nesu iš bailiųjų... Ta proga, dar prisiminė Naujienose skaitytą prasimanymą apie jo norą grįžti į Ameriką, būk tai dėl tariamo nepasitenkinimo gyvenimu Lietuvoje...

Dieną prieš mano ruošimąsi grįžti į Ameriką, į Vilnių atvažiavo 4 asmenų šeima iš Australijos, kuri grįžo į Lietuvą nuolatiniams apsigyventi. Tai Bronius Lukavičius, su žmona Julija bei dukromis — Jūrate ir Rasa. Jis buvo Lietuvą palikęs, kaip ir daugelis mūsų, — prieš 26-rius metus. Jau seniai galvojo grįžti, tik laukė dokumentų. Juos man apibūdino Amerikoje pažintas Vytautas Zenkevičius, dabartinis Lietuvos užsienio reikalų ministerio pavaduotojas. Jis sakė, kad yra ir daugiau tautiečių, norinčių iš užsienio grįžti į tėvynę. Tačiau būtų stoka Lietuvoje neleidžianti jų visų tuoj priimti. Sako, jog kai kuriems reikės palaukti.

Ta proga, pasakojo, jog nemaža sunkumų turi su buvusiais Klaipėdos krašto gyventojais, anksčiau išemigravusiais į Vokietiją, pasinaudojant vokiška kilme. Dalis jų dabar vyksta į Lietuvą kaip turistai, ir kuomet ateina laikas grįžti, — negrįžta. Su tokiais, sako, daugiausia bėdos, nes nėra vietos, kur juos patalpinti.

Žinant, jog Lietuvoje yra jaučiamas darbo jėgos trūkumas (apie tai dažnas kalbėjo), reikėtų džiaugtis, jeigu lietuviai ar lietuvių kilmės žmonės nori važiuoti ten apsigyventi. Sunku suprasti, kaip ta būtų problema taip ilgai neišsprendžiama!

Praėjusią vasarą Vilniuje viešėjo ne vien tik pažangieji. "Nepažangiųjų" gal buvo daugiau negu "pažangiųjų". Jų tarpe — muzikas Bronius Jonušas, kuris Lietuvoje lankėsi jau antrą kartą.

Apie Jonušą nemaža medžiagos paskelbė Gimtasis Kraštas, Literatura ir Menas, o taip pat ir Vilniaus radijas. Jis Vilniuje dalyvavo prieššventiniuose chorų konkursuose, ir Gimtojo krašto korespondentui pareiškė: "Nuotaika pati geriausia. Konkursuose jau girdėjau choristus. Žavu, tiesiog ašarą traukia iš džiaugsmo, kaip ir tada, kai sužinojau, kad lietuviškas Varpo choras — skambiausias pasaulyje..."

Panašius atsiliepimus apie choras ar šventinius renginius man išreiškė ir gal koks pusšimtis tautiečių, kurių jokių būdu nebūtų galima priskirti prie "pažangiųjų", o priešingai — prie "vaduotojų" grupės.

Nežinrind, kokių politinių įsitikinimų išeiviai lietuviai bebūtų, jie braukė ašarą nuo skruostų, kuomet stebėjo programą Kalnų parke, Vingio parke ar Žalgirio stadijone. Kuomet tautinių šokių programos metu į Žalgirio stadioną įbėgo žirgai su vežimu jaunosios vežti, — gal ir pats aršiausias dabartinės Lietuvos keikėjas būtų pravirkęs...

Šiandien, rašant šių įspūdžių ir apmąstymų atkarpą, jau beveik pusmečiui prabėgus nuo tų atmintinų dienų, dar jauti tų vaizdų artumą, ir vargu ar jie kada nors iš atminties pranyks.

Šiandien bent mintyse Lietuvą gali prisiminti ir jos įspūdiškais savo jausmus atgaivinti. Kuomet užėina kipšiška mintis — viską mesti ir įsijungti į vietinio gyvenimo sukūrį, visokiomis galimomis priemonėmis pradėti "kalti" dolerius, kaip daugelis pažįstamų daro, tėvynėje — praėjusią vasarą matytieji vaizdai — blykstelia pasąmonėje... ir vėl... iš kažkur — gauni jėgų tęsti tą nedėkingą visuomeninį ir tautai vienyti darbą..., kuris suteikia naujų jėgų!

"Sunkus be galo svetimas dangus", — taip dainavo šlagerinis dainininkas Vilniaus Dainavos naktiniame klube, kuriame lankiausi paskutinę Lietuvą viešėjimo naktį prieš išvykdamas iš tėvynės... Jis savo dainoje apdainavo kelią į tėvynę radusį sūnų palaidūną... Bet apie tai kitą kartą.

THE ENGLISH VIENYBĖ

LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY OBSERVED AT THE CAPITOL

Remarks by Senator Hugh Scott from Pa.

February 16, 1971, marks the 53rd anniversary of Lithuanian independence, that was all too short. The past 53 years for the Lithuanian people have been brutal and harsh. The worst suffering, however, has occurred and is at this moment occurring under the tyranny of the Iron Curtain, with one-fourth of the Lithuanian population of 3 million lost since June 15, 1940. Certainly, a small nation groping for sovereignty should be entitled to steer its own course in the world. Lithuania has every right to be free.

Recent unrest in Poland points to one oppressed nation's desire for freedom in Eastern Europe. That same desire is alive in Lithuania and is constantly trying to surface in examples of continuous defection from the Communist grip.

The subject of Lithuanian independence, as well as the other Baltic nations of Estonia and Latvia, should be immediately presented to the United Nations. Congress must remember the unanimous passage of Concurrent Resolution No. 416 during the 89th Congress that calls for the independence of the Baltic States. The 92d Congress can further utilize this legislation to communicate U. S. concern for the enslaved Lithuanian people.

On this 53d anniversary of Lithuanian independence, I will strive for the United States to live up to its commitments in the Atlantic Charter, "To see sovereign rights and self-government restored to those who have been forcibly deprived of them."

Congressman John J. Rooney from New York

During these impressive days in February when we celebrate the birthdays of our beloved heroes, Lincoln and Washington, as well as observing a heart-warming St. Valentine's Day, we should remind ourselves of the deep significance of the observance of another memorable event which took place 53 years ago yesterday. I refer to the Declaration of Lithuanian Independence, which is so meaningful to our loyal American citizens of Lithuanian birth or extraction.

Three years ago when so many of us joined with Lithuanian-American organizations in celebrating the 50th anniversary of Lithuanian Independence we had high hopes that the drab and adverse conditions to which the Lithuanian people were being subjected would be improved. Unfortunately our hopes have been in vain.

Lithuania today is but one of the Communist Russian colonies, cruelly taxed and ruthlessly ruled by Red bosses. That glorious feeling of freedom and self-determination which the people of Lithuania enjoyed from 1918 to 1940 is now but a memory to those old enough to remember it. The job of independence has had to give way to the sadness of enslavement. The happiness of freedom has been supplanted by the sorrow of serfdom imposed by the Soviets upon a people who still prize independence and yearn for freedom.

Our friends in Lithuania today are subjected to the most vicious kinds of colonial tyranny. They suffer unbearable taxation with no representation. They must sell the products of their own hands and fields to the Russians at below standard prices and often below the costs of production. They must buy essential commodities back from Russia at exorbitant prices. To protest is to risk life itself, for the Soviets employ sinister methods of obtaining strict compliance with their mandates.

No, Mr. Speaker, the hopes we held for an improvement in the situation faced by our Lithuanian friends have not come to pass; rather, their plight has worsened and the future outlook for them is equally grim.

The tragic event which took place some weeks ago here at home has not given the Lithuanian people much assurance of our interest and sympathy. I feel a deep sense of shame in even mentioning our colossal blunder in handling the appeal for help of Simas Kudirka, the Soviet Lithuanian radio operator who escaped from a Russian ship in our own waters and sought asylum aboard one of our Coast Guard vessels.

The inept and unforgivable acts of our own officials in turning over this man

to his bestial shipmates to beat and mistreat have done much to dishearten an already discouraged people. Only by a show of positive action in their behalf will these people—our long-time friends—be able to overlook the stupidity of our recent shameful faux pas.

We should do our utmost to utilize every economic, every political, and every cultural asset at our command to demonstrate to our friends in Lithuania that Americans remain steadfast in their affection for them and determined in their efforts to help regain the independence which Russia so blatantly stole from them in 1940.

In conclusion, Mr. Speaker, I urge all my colleagues, in fact I urge all Americans to give personal endorsement of Secretary Rogers' pledge of support to our Lithuanian friends. We should all do our utmost individually and in cooperation with our patriotic Lithuanian American organizations and the captive nations' groups to seek redress for the illegal Soviet annexation of Lithuania and to the limit of our ability to further the return of independence to a nation so richly deserving of it.

North Hempstead Town Supervisor Michael J. Tully, Jr. (r.) presents proclamation to Amicetas Simutis, Consul General of Lithuania, proclaiming the week of February 16th as "Lithuanian Independence Week" throughout the Town. Joining in on the ceremonies are Kęstutis Miklas, executive chairman of the United Baltic Appeal to the United Nations, and local youngsters of Lithuanian descent.

MRS. CHARLES CHELEDEN, Executive Vice-president of Liberty Federal Savings and Loan Association, is at work arranging an art exhibit with one of Philadelphia's artists at the Liberty Federal branch (Stentont and Duval Sts), now celebrating its thirteenth anniversary. Mrs. Cheleden is manager of this popular Liberty branch in Philadelphia.

ŠVEIKATA

O JEIGU GRIPAS?

Kas dveji treji metai kurioje nors pasaulio dalyje į epidemiją išsivysto gripas; po to jau greitai išplinta po visas šalis. Paskutinė jo epidemija buvo pasiekusi 1969 metais. Atrodo, šiemet jau gali atslinkti ir kita banga.

1969 metais slautė Honkongo gripas. Kokios atmainos laukiame šiemet? Atsakyti į tokį klausimą sunku.

Gripą sukelia virusai, kuriuos mes, medikai, skirstome į A, B ir C tipus. Kiekvienas tipas turi po kelis potipius.

Yra daug gripo atmainų, kuriomis žmogus gali užsikrešti. Persirgęs viena atmaina, metus dvejus būsi jai atsparus, tačiau bet kuris kitas potipis lieka pavojingas. Gripo virusai gan greitai keičiasi, atsiranda vis nauji jų potipiai.

Gripas dažniausiai slautėja per šalčius. Kas avi nepakankamai šiltą avalynę, kastiškis išvaikščioti žemą rudeniniu paltu, be kepurės, kieno organizmas nusilpo gripo virusas jau turi puiklausią veiklos dirva.

Žmonės užsikrečia vieni nuo kitų. Per 3-9 pėdas nuo ligonio ore ir ant žemės aptinkami gripo virusai. Jie sklinda kalbant, kosint ar čiaudant, kartu su smulkiais seilių ir gleivių lašeliais.

Todėl ir rekomenduojama ligoniui neiti iš namų, iš savo kambario, nesikelti iš lovos. Ligonį prižiūrintis asmuo taip pat turi rūpintis nesisėsti gripo iš namų. Vaikai ir senesni žmonės turėtų nebūti prie ligonio, nes jie ypač greit užsikrečia.

Gripu sergama dažniau, kai susiduriama su dideliais temperatūros svyravimais, perėjimais iš šiltų patalpų į šaltas ir atvirkščiai. Dar yra daug žmonių, kur darbininkai verčiami taip vaikščioti dėl biogo darbo organizavimo.

Miestuose gripu sergama masiškiau, negu kaimuose, ir dėl to, be abejoj, kaiti dideli žmonių susibūrimai autobusuose, kaimuose, teatruose, gamybos įmonėse. Tu

susibūrimų išvengti praktiškai neįmanoma, tačiau vėl -- senesni žmonės ir vaikai, ypač prasidėjus epidemijai, turėtų kiek galima vengti žmonių susibūrimo vietų.

Pastaruoju metu atsiranda vis daugiau skiepy, serumų, medikamentų, kurie padeda apsisaugoti nuo gripo. Tiesa, ne viskas, kas šiandien naudojama, yra labai tobula, bet sergamumą gripu gali sumažinti bent du tris kartus. Jei galima, visada reikia tokia išankstine apsauga pasinaudoti.

Gripas paprastai prasideda šalčio krėtimu, skauda galvą, raumenis ir sąnarius, žmogus blogai jaučiasi. Paskui pakyla -- temperatūra, jaučiamas silpnumas, dingsta apetitas, ligonis kosėja, čiaudo. Kosėjant skauda už krūtinkaulio. Skauda akių obuolius.

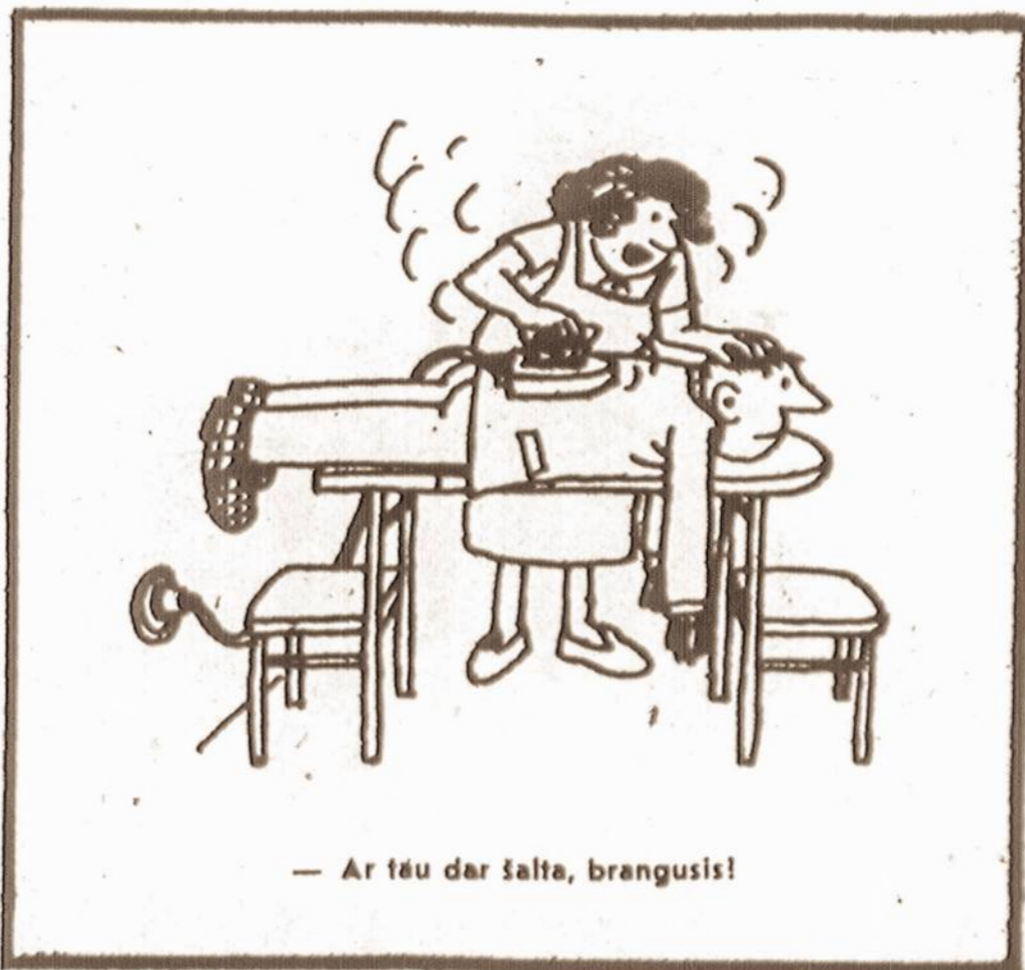
Sloga dažniausiai prasideda antrąją ar trečiąją ligos dieną, ir tas laikas beveik visada sutampa su didžiausiais aplinką išsiskiriančiais virusų kiekiškais, kada, bendraujant su ligoniu, ypač užsikrečiama.

Gripas ne visuomet sunkus, bet visuomet pavojingas. Pavojingas aplinkiniams, jei ligonis vaikšto ir dirba. Pavojingas pačiam ligoniui, nes sumažina jo organizmo atsparumą ir atveria kelią įvairioms komplikacijoms.

Po gripo dažnai seka plaučių, inkstų, širdies raumens uždegimai, tad negalima nekreipti dėmesio į tas galimas komplikacijas. Jos užtesia ligą, o kartais nuvaro į kapus.

Dr. S. Gircinas

Pasauliui apvalyti nuo taršos ir narkotikų Jungtinėse Tautos, kurias sudaro 131 valstybė, per savo World Health Organization nutarėintis priemonių prieš orą ir vandeni teršėjus ir narkotikų platiniojus steigti 4 pasaulinius centrus: Washington, D. C., Londone, Maskvoje, Tokyje ir Nagpūre (Indijoje). Bus kovojama su pavojingiausiais teršalais: steros svidegė, įvairios medžiaginės dulkes, svodžius, cemento, anglies viendegė, azoto ir rūgėčių junginius, švina ir kitus.

— Ar tau dar šalta, brangusis!

SUKAKTUVINIS BALIUS

Boston, Mass. -- Sentausia Lietuvos radijo programa Naujoji Anglijoje mini 37 m. sukaktį kovo 14. Bus metinė Talentų popietė ir gražuolės "Miss Lithuania of N. E." rinkimai. Įvyks ir gražuolės Frances Ann Kveselytės iš Brocktono pagerbimas.

Įsiregistravo įvairaus amžiaus talentų. Pirmą kartą Bostone matysime ir išgarsime moterų seketę Svajonė iš New Britain, Conn., vadovaujant Jonui Belmontui.

Geriausius talentus ir šokėjus rinks komitetas: Ona Ivaškienė, Alice Plevokaitė-Ruseckienė, Elena Valiukonienė, Juozas Rentelis ir Gintaras Karosas.

Susipažinimo valanda bus 2-3 val. p. p. Tą dieną nepretendavimės namie, bet šiame parengime, nes šeimininkė Monika Plevokienė ir jos pagalbininkės pagamins stamų dešrę, kopūstų, kugelio, cyrągų ir visokių skanumynų. Bus ir gėrimų.

Programa prasidės 6-ą v. p. p. 7-ą val. vakare prasidės gražuolės balius, kuriame bus pristatyta Frances Ann Kveselytė iš Brocktono. Po to seks šokių konkursai, grojant populiariam dainuojančiam R & M orkestrui iš Worcester.

Kviečiame visus į šį linksmą metinį balių. Dalyvaudami paremsite Lietuvos radijo programą ir maloniai praleisite laiką. Susitikite su savo giminėms, draugais, bei pažįstamais kovo 14-ą, So. Bostono Lietuvos Piliečių Klubo Auditorijoje.

STEPONAS ir VALENTINA MINKAI

J. BUBLAITIS

Tel. HI 1-7747

RADIO AIDAS T.V. LAB.

KAM PARDUODAM — tuos geriausiai aptarnaujam, dėl to, kad parduodam patį geriausią. Didelis pasirinkimas spalvotų ir visokių kitokių televizijų, radijo priimtuvų, stereo tape rekorderių. Aidas sumodernintas, bet kainos tebe paliktos tos pačios.

94-17 Jamaica Avenue, WOODHAVEN, N. Y. 11421
(prie Woodhaven Blvd. traukinio stoties)

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

1883 Madison Street ● Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. Evergreen 2-6440

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies Lietuvos maistas prieinama kaina.

"Lituanus"

Orlando, Florida

ALGIRDAS J. VIŠNIUS ir jo žmona Vincenta buvusi Kapučūnaitė iš Vilniaus, atidarė įvairių daiktų parduotuvę prie pat įėjimo vartų į Walt Disney Fairyland, arti US kelio No. 1.

906 OBSERVATORY COURT

LIETUVIAI KVIEČIAMI LANKYTIS

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

86-16 Jamaica Ave.
WOODHAVEN, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

FRANAS BRUČAS
Savininkas

REDAGUOJA
EDVARDAS ŠULAITIS

V. MIKĖNAS T. SAJUNGOS PIRMENYBĖSE

Rygoje baigėsi Tarybų Sąjungos 38-osios pirmenybės, kuriose dalyvavo ir tarptautinis meistras iš Lietuvos -- Vladas Mikėnas. Vilniečiui ši kartą sekėsi kiek blogiau negu buvo manyta ir jis dalinosi 17-18 vietą su R. Vaganianu iš Jeravano, surinkę po 9 taškus. Viso buvo 222 dalyviai. Laimėtoju tapo didmeistris V. Korčojus, kuris žais pasaulio pirmenybių pretendentų mače. Šis didmeistris iš Leningrado surinko 16 taškų (iš 21' galimo). Antrą vietą užėmė odesietis V. Tumakovas (14,5 taško), trečią -- L. Steinas iš Kijevo (14 taškų).

Šiose pirmenybėse Vladui Mikėnui gerai sekėsi žaisti baltaisiais ir čia jis iš 10 galimų taškų surinko 6,5. Tačiau, žaisdamas juodomis figūromis, jis pelnė tik 2,5 taško iš 11. Taip pat vilniečiui nesisekė žaisti pirmųjų vietų laimėtojus. Prieš pirmuosius septynius, Mikėnas sukėlė vos pustaškį. Geriausiai jam ėjosi žaisti prieš vidutiniuosius (8-16 vietų laimėtojus) nuo kurių jis pelnė 6,5 taško iš 9 galimų. Tačiau vėl blogai sužaidė prieš paskutiniuosius, gaudamas 2 taškus iš 5.

R. FIŠERIS PIRMASIS

Maliorkoje (Ispanijoje) vyko pasaulio šachmatų pirmenybių tarpzoninės varžybos. Jose paaiškėjo šešetukas, kuris prisijungus dar sovietiniams didmeistrams -- T. Petrosianui ir V. Korčojui, rungsis pretendentų mače ir šio mačo nugalėtojas turės teisę varžytis su dabartiniu pasaulio meistrė B. Spaskiu (T. Sąjunga).

Kaip ir buvo laukta pirmąją vietą zoninėse varžybose sugriebė amerikietis didmeistris Robert Fisher, kuris jau seniai save laikė geriausiu pasaulio šachmatininku. Tačiau varžybose dėl pasaulio meistrė vardo jis nedalyvaudavo ir todėl jo toks garsinimasis kai kam atrodė juokingas ir tik sukėliais pyktį. Tačiau ši kartą, atrodo, Fisheris jau nejuokais savo žodžius žada patvirtinti prie šachmatų lentos. Kaip jam seksis, matysime vėliau. Nors jo dar laukia gana sunkios kliūty.

Mallorkos turnyre pirmasis šešetukas išsiriškė tokia tvarka: 1. F. Fisher 18,5 taško, 2-4 B. Larsen (Danija) E. Geler (T. Sąjunga) ir R. Hiubner (V. Vokietija) po 15 taškų, 5-6. M. Talmanov (T. Sąjunga) ir V. Ulman (R. Vokietija) po 14 taškų. Šiame šešetuke gana netikėtai atsidūrė vokietis Hiubner, kuriam šachmatų žinovai skyrė vieną paskutiniųjų vietų (žinomas pranašautojas prof. Elsas vokiečiui žadėjo tik 17-ją vietą). Šią vietą kaip tik gavo senas JAV

VYTAUTAS ŠIRVYDAS, kaip Nashua Šachmatų klubo vice-prezidentas ir klubo prezidentas Gerald Eckman (dešinėje), įteikia klubo \$100 čekį Nashua Mokslo ir Meno Centro direktoriui (arabui) prof. Shoja. Centras numato statyti naujas patalpas, kurios kainuos \$ 350,000.

šachmatininkas S. Reševski. Trečias JAV žaidėjas -- V. Adison pasirodė dar kukliau; patekęs 18-19-je vietoje.

R. Fisheris ir S. Reševkis pirmenybių rengėjams, kaip ir anksčiau, sudarydavo nemažą sunkumą. Kadangi abu, kaip atrodo, yra religingi žydai, tai nenori rungtyniauti šeštadieniais prieš 6 val. vakaro.

Paskutiniame pirmenybių rate R. Fisheris turėjo žaisti prieš argentinietį Pano. Susitikimas buvo numatytas 3 val. p. p., tačiau Fisherio prašymu buvo nukeltas į 6 val. Argentinietis taip supyko, kad iš viso nepasirodė salėje ir pripažintas pralaimėjęs (Pano dalinosi 11-12-tas vietas).

Po pirmenybių Maliorkoje šachmatų žurnalistai rinko geriausiąjį 1970 m. pasaulio šachmatininką. Juo buvo pripažintas R. Fisher. 1969 m. tokio šachmatininko titulą gavo rusas B. Spaski, 1968 m. -- danas B. Larsen.

TRUMPAI

* **TARYBŲ SAJUNGOS** moterų šachmatų pirmenybėse po 14 taškų surinko estė M. Raniku ir maskvietė A. Kusnir. Jos dėl čempionės titulo turės žaisti 6 partijų mačą.

* **TORONTO AUŠROS** šachmatų komanda žaidžia vietinėse pirmenybėse. Prieš Beaches komanda lietuviškai laimėjo 5,5 -- 0,5. Po tašką iškovojo M. Abromaitis, S. Gudaitis, I. Jurevičius, V. Petrauskas ir S. Ramanauskas.

* **POVILAS TAUTVAIŠAS** ir dr. Viktoras Palčiauskas, prieš kurį laiką iškritę iš JAV Šachmatų Federacijos meistrė klasių, vėl ją sugrįžo. Naujausiame saraše Tautvaišas įvertintas 2220 taškų, o Palčiauskas -- 2208. (meistrė klasių prasideda nuo 2200 taškų). Anksčiau meistrė klasių yra buvę ir P. Vaitonis, I. Žalys ir K. Škėma. Dabar pirmasis jau retai šachmatuose besirodo, o K. Škėma -- sunkokai serga ir negali varžybose dalyvauti.

* **IGNAS ŽALYS** užėmė II vietą Montreale atvirose pirmenybėse. Jis surinko 6 taškus. Laimėjo L. Williams, kuris gavo 6,5 taško.

* **CHICAGOS LIETUVIŲ** šachmatų klubas, kuriam vadovauja Vl. Karpuška, vasario 27-28 dienomis Jaunimo Centre rengia lietuvių pirmenybes. Bus 5 ratai -- šveicarų sistema.

* **POVILAS TAUTVAIŠAS** prieš kelis mėnesius turėjęs kojos operaciją dar dabar tebesigdo namuose. Žada netrukus grįžti į darbą.

Geriausias 1970 m. pasaulio šachmatininkas Robert Fisheris (kairėje) žaidžia simultaną Chicagoje. Pirmasis dešinėje - lietuvis V. Bikulčius. E. Šulaičio nuotrauka

**SILVER BELL
BAKING CO.**

**A. RADŽIŪNAS,
Savininkas**

**MŪSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA.
PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS
POKYLIAMS.**

**36-40 Stagg St.,
Brooklyn 6, N. Y.**

Telefonas: STagg 2-5938

TRAGIŠKAI ŽUVO RITA ŠIMĖNAITĖ - DORRANCE

Vasario 7 d. tragiškai žuvo Rita Šimėnaitė-Dorrance, kai apie 3 val. ryto užsidegė jos rezidencija Phillipsburg, N. J. skersai upės nuo Easton, Pa.

Spėjama, kad gaisras prasidėjo nuo televizijos elektros laidų. Vaikai - 3 sūnūs ir 1 dukrelė - taip pat ir vyras John jau buvo sumigę antrajame aukšte. Rita dar pasiliko savo salione, norėdama pamatyti televizijoje vieno filmo pabaigą. Matomai ir ji užmigo, nes kai 9 metų sūnelis atbudo, liepsnos pasiekė ir antrąjį aukštą. Tėvas su vaikais iššoko per langus, o Rita, deja, tragiškai žuvo.

Velionė buvo palaidota Phillipsburg, N. J. kapinėse, giliai nuliūdime palikdama savo tėvus, vyrą, vaikus ir seserį. Ritos giliai liūdi visi Šimėnų draugai bei pažįstami, kaip ir visi Phillipsburg miestelio gyventojai, kurie velionę labai mylėjo ir gerbė.

Paulinai ir Jonui Šimėnams, velionės vyrui ir vaikams ir seseriai Zeldai visi reiškia giliausios užuojautos tokią skaudžią nelaimę pegyvenant.

Rita buvo gimusi Brooklyne 1933 m. Ji čia užaugo lankė pradinę ir vidurinę mokyklą, o vėliau su seseria Zelda baigė Cornell universitetą. Abidvi Šimėnų dukros buvo pavyzdinai išauklėtos ir pasižymėjo savo grožiu ir grakštumu.

PAULINA IR JONAS ŠIMENAI su dukromis ir žentais viename Moterų Vienybės balioje. Kairėje - Zelda su vyru, dešinėje Rita su savo vyru John G. Dorrance.

RITA IR ZELDA ŠIMĖNAITĖS, Paulinos ir Jono Šimėnų dvynukės, kurias ir tėvams būdavo sunku atskirti. Rita (k) tragiškai žuvo vasario 7 d.

Rūta Bagočienė

Vasario 13 d. Floridoje mirė Ruth (Birutė) Bagočienė, buvusio SLA prezidento adv. F. J. Bagočiaus našlė.

Jos kūnas buvo sudegintas krematoriume, o pelenai buvo nuvežti į Čikagą ir palaidoti Tautinėse Lietuvių kapinėse, kur F. J. Bagočius buvo nupirkęs sklypą.

Laidotuvėmis rūpinosi dukra Elena, gyvenanti Arizonoje.

Velionė buvo gimusi Pittsburgh, Pa., kur ir dabar gyvena brolis Jonas Kazlauskas. Jis ten turi gražų pušyną ir jo žemėje tebeveikia naftos siurblys, iš žemės siurbdamas aliejų.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

Wm. H. Beard, Supvr.

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS (ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms. Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

Lietuviškam rajone —

LIETUVIŠKA GĖLIŲ PARDUOTUVĖ

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N. Y.

— Gėlės įvairiom progom —

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius
atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454 - 9527; va-
kare: 738-1946. Čia rasite nuoširdų lietuvišką patarnavimą.

Naujas Lietuvių Restoranas ir Baras

HAVEN RESTAURANT & BAR

su sale įvairioms pramogoms

94-25 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y.
(arti BMT Jamaica traukinio Woodhaven stoties)

Tel. 846-9271

Visi kviečiami atsilankyti, pasivaikšinti ir pasinaudoti jaukia sale

Penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais
duodami šilti valgiai

Savininkė MARIJA DIRŽIENĖ

VIENYBĖ

DR. J. K. VALIŪNAS, VLIKO pirmininkas porai savaitę išvyko į Vakarų Europą. Pareigas VLIKe eina vicepirmininkas dr. B. Nemickas.

PROF. VYTAUTAS STATULEVIČIUS, Fizikos ir matematikos instituto direktorius atvyko iš Vilniaus šešių savaitių keliu ir paskaitoms Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Trijų valandų paskaitą skaitė New Yorko universitete tema "Arsitiktinių procesų statistika". Lankysis Dartmouth, Cornell, Chicagos, Californijos ir kituose universitetuose.

DAILININKAS ČESLOVAS JANUŠAS, širdies priepuolio ištiktas, 3 savaites gydėsi šv. Jono ligoninėje. Dabar sveiksta namuose.

P. BALTUONIS, skulptorius, daugiausia kurias iš medžio, kovo 13 - 14 atvyks su savo 70-čia kurinių į Brooklyną. Jo kūriniai Kanadoje buvo rodomi spalvotoj televizijoje. New Yorke jis antrą kartą.

MOTERŲ VIENYBĖ praneša, kad tradicinis pavasario ballus šiomet įvyks gegužės 15 d. Knights of Columbus salėje, 600 Jamaica Avenue, Brooklyne.

VINCO IR JADVYGOS VIŠNIŲ sūnus Algirdas su žmona Vincenta, Orlando, Floridoje, atidarė parduotuvę pavadintą "Lituanus". Parduotuvė esanti prie pat Walt Disney parko, 900 Observatory Court. (Žiūr. skelb. 9 psl.)

J. SIAUCIŪNAS, Vienybės ilgametis bendradarbis ir rėmėjas, atostogas praleidęs Floridoje ir kitur, šiomis dienomis grįžo į savo namus Brooklyne.

NEW YORKO MIESTO Donnell bibliotekoje neangliškųjų kalbų skyriuje įvyko lietuvių spaudos paroda, kuriai vadovavo filipinietis bibliotekininkas Rannie Aléjandro. Jam talkino bibliotekininkė Galia Žilioninė. Parodoje buvo išstatyta iš Lietuvos gautų ir anksčiau čia esamų gintaro gaminių, keramikos, audinių, drožinių.

JUOZAS BANDŽIUKAS, kovo mėn. perima tvarkyti Theatre Bar, 96-10 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y., kurį įsigijo pardavęs anksčiau turėtą barą tarp 110 ir 111 gatvių Jamaica Ave., Richmond Hill.

PATIKSLINIMAS

E. Šulacchio įspūdžių iš Lietuvos 7-me tęsinyje (Vienybė, vasario 5 d.) įsivėlė netikslumas, kuomet iškrito viena eilutė. Rašinio pabalgoje turėjo būti taip: "Tik skirtumas tas, jog anksčiau nemaža dalis Amerikos spaudos visą bėdą sumesdavo "kruvinam Smetonos režimui, o dabar ją sumeta "kruvinam komunizmui". Šioks toks skirtumas yra, bet ne esminis..."

MARYTĖ DIRŽIENĖ du padėjėju Ervinu Balzaraičiu prie baro užkeigoje, esančioje 94-25 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. Haven restorane ir bare jau pradėjo veikti valgykla Skanūs lietuviški pietūs teikiami penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

BATUNO pirmininkas Kęstutis K. Miklas įteikia Lietuvos vėliavėlę Hempstead miestelio viršininkui Francis T. Purcell Vasario 16-osios proga. Iš k. (priekyje): Nida Milukaitė, Sandra ir Kristina Miklaitės. Stovi: Petras Jurgėla, Lietuvos gen. Konsulas New Yorke Anicetas Simutis ir Lile Milukiene.

Vasario 16 minėjimas

Lietuvos nepriklausomybės minėjimas įvyko vasario 14 Franklin K. Lane aukštesniosios mokyklos salėje, Woodhavene. Kalbėjo Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis, dr. Rimas Vaičaitis, Algis Šimukonis, miesto atstovas John Zuccotti paskaitė mero Lindsay priklamaciją.

Meninėje programoje Jono Rūtenio paruošta muzikos ir poezijos pynė "Ažuolai prie Nemuno", rodyti skaidrių iš Lietuvos vaizdai, buvo Henriko Kačinsko deklamacijų. Paskaitytas M. Šlezevičiaus Lietuvos kariuomenei pirmasis įsakymas.

Sviesas tvarkė ir efektus nustatė Vytautas Kidolis.

Pusė valzdų -- Lietuvos kariuomenės, savanorių, žuvusiųjų, partizanų miškuose, ir... pasitraukimas į Vakarų. Tarp lietuviškų dainų ir varpų garsų, buvo įpinta ir Beethoveno 5-toji simfonija. Garsus tvarkė Algis Reivy-tis.

Tautinių šokių programai vadovavo Jadvyga Matulaitienė, akordeonu grojo Ona Gutauskaitė-Paskas.

Operetės choras padainavo patriotinių dainų: "Vienoj pusėj marelį" -- K. Griauzdės, "Vilija" -- A. Kačanaus-

ko, "Už jūrų, už kalnų" -- J. Gaidelio, "Oi toli, toli" -- S. Gailevičiaus. Vadovavo Mykolas Cibas, akompanavo Algirdas Kačanauskas.

Kazys Matuzas rodė Nepriklausomos Lietuvos laikais jo paties filmuotus spalvotus vaizdus, kurie kuriant Jungtinės Tautos buvo Antano Olo paruošti angliškai kalbantiems. Tai rinktiniai brolių Matuzų filmų Lietuvos vaizdai.

Programai vadovavo Aleksandras Vakselis, New Yorko lietuvių tarybos pirmininkas.

Sceną meniškai paruošė Paulius Jurkus, kurio vaizduose buvo lietuviška sodyba ir Vilnius.

Buvo girdėti nuomonių, kad salė, seniau buvusi moderniškai įrengta, graži ir patogiai -- šiandien apleista, vandalų nuslausta.

Prisimename, kad toje mokyklos salėje tarp baltųjų ir juodųjų buvo žiaurios kovos. Ir šiandien, kai mokiniai paleidžiami namo apie 3-čią valandą -- keli policijos automobiliai laukia mokinių...

Miesto mero raštinėje Vienybė patyrė, kad salei, mokyklai ir jos atkūrimui miestas paskyrė pusantro milijono dolerių remontui.

Vienybės skaitytojai,

kurie dar neatnaujino prenumeratos 1971 metams, maloniai prašomi savo mokėstį nedelsiant atsiųsti.

Kainoms nuolat kylant laikraščio leidimo našta vis darosi sunkesnė ir tik skaitytojams kooperuojant teįmanoma laikraštį reguliariai išleisti.

Pradžioje šių metų Vienybės atspausdinimo išlaidos padidėjo 25%, o paštas praneša, kad vėl bus keliamos persiuntimo kainos. Mes ypač prašome skaitytojų, kurie už prenumeratą įsiskolinę keltą metų greitu laiku atsilyginti, arba mums parašyti jeigu tolimesnis laikraščio siuntinėjimas nepageidaujamas.

Prenumeratos mokėstį prašome siųsti: VIENYBĖ, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207